

סרטוני הדרכה

1. OuSArchiv – רקע ומבנה

ברוכים הבאים לסרטון ההדרכה! זהו חלק מס' 1 בסדרת הדרכות לגבי החיפוש ב-OuSArchiv, האוספים הדיגיטליים של ארכיוני ארולזן - מרכז בינלאומי אודות רדיפות הנאצים.

בארכיוני ארולזן שמור האוסף המקיף בעולם של מידע לגבי קורבנות רדיפות הנאצים. הארכיון הוקם על ידי פעילות שמבצע שירות האיתור הבינלאומי (ITS) כבר מספר עשורים. בעלות הברית ייסדו את שירות האיתור הבינלאומי לאחר סוף מלחמת העולם השנייה, כדי לאתר נעדרים ולברר מה עלה בגורלם.

אוסף ארכיוני ארולזן הוא חלק מתוכנית זיכרון העולם של אונסק"ו. הוא כולל יותר מ-30 מיליון מסמכים, ואזכורים של יותר מ-17 מיליון בני אדם. אחד המאפיינים שמייחדים את הארכיונים הוא רמת הדיגיטציה הגבוהה שלהם: יותר מ-85 אחוזים מן המסמכים באוסף נסרקו, וניתן לעיין בהם באמצעות התוכנה OuSArchiv.

ניתן להשתמש ב-OuSArchiv לא רק באולמות הקריאה של ארכיוני ארולזן, אלא גם בשבעה ארכיוני עותקים ברחבי העולם. רשימת הארכיונים נמצאת בקישור זה.

בסדרת הדרכות זו אנו מבקשים להציג את האוספים והחיפוש ב-OuSArchiv. אנו נציג את האזורים והפונקציות של ממשקי התוכנה; נבהיר את המבנה והסדר של האוספים; נציג את מסכות החיפוש השונות; נראה כיצד ניתן לנווט בספריות והתיקים הדיגיטליים, ולשמור מסמכים; נסביר כיצד לחפש אנשים בכרטסת השמית המרכזית; ונמסור הוראות לגבי אופן החיפוש של חומרים לפי קבוצות מסוימות, כמו למשל קורבנות וניצולי שואה יהודים.

חלק מן האוספים הדיגיטליים של ארכיוני ארולזן זמין גם באינטרנט בצורה חופשית. כמו כן, אנו מעמידים לרשות הציבור מידע מקוון נוסף המסייע בהבנת המסמכים השונים. קישורים לארכיון המקוון ולמדריך המקוון של ארכיוני ארולזן ניתן למצוא כאן.

בחזרה ל-OuSArchiv. לצורך הרישום לתוכנה נדרשים שם משתמש וססמה. ניתן לקבל אותם בחדר הקריאה של המוסד הרלוונטי. OuSArchiv פותחה לפני שנים אחדות על ידי חברת התוכנה Ossenber und Schneider, במיוחד עבור צרכי של שירות האיתור הבינלאומי (ITS).

המראה של התוכנה מזכיר גרסאות ישנות של Windows, אבל היא מאופיינת ביכולות חיפוש והנגשה חזקות של מיליונים רבים של מסמכים ונתונים.

הדף הראשי מורכב משלוש חלונות: בצד שמאל מופיע עץ תיקיות היררכי, שנקרא "עץ הארכיון". באמצע מופיעות מסכת החיפוש ותצוגת תוצאות חיפוש. בצד ימין מוצג מה שמכונה sub windows (חלון עגינה), הכולל תצוגה חזותית מקדימה ומידע משלים מסוגים שונים.

בנוסף מוצעות בתוכנה גם שורות פריטים המוכרות מיישומים אחרים. מתוכן, רק פריטי התפריט "תצוגה" ו"הגדרות" הרלוונטיים לצורכי חיפוש.

ב"תצוגה" יש אפשרות לבחור בין תצוגות שונות של עץ הארכיון - הסבר בנושא יובא בסרטון השני - וכן לפתוח ולסגור Sub windows (חלונות עגינה) שונים, שתפקידם יוסבר בסרטון השלישי.

ב"הגדרות" ניתן לבצע התאמה של Preferences (הגדרות אישיות). הדבר חשוב בעיקר לצורך שינוי השפה של ממשק התוכנה והתכנים המשלימים.

ניתן להגדיל ולהקטין את כל החלונות בהתאם למבוקש

2. מבנה וסדר הפריטים הארכיוניים, צעדי ניווט ראשונים

ברוכים הבאים לסרטון ההדרכה! זהו חלק מס' 2 בסדרת הדרכות לגבי החיפוש ב-OuSArchiv, האוספים הדיגיטליים של ארכיוני ארולזן - מרכז בינלאומי אודות רדיפות הנאצים. בארכיוני ארולזן שמור האוסף המקיף בעולם של מידע לגבי קורבנות רדיפות הנאצים. בסרטון זה נסביר את המבנה והסדר של האוספים על סמך עץ הארכיון, ונכיר שני משתנים בניווט בעץ הארכיון.

בסרטון זה נתמקד רק בעץ הארכיון השמאלי, שבאמצעותו נוכל להבין את מבנה האוסף: בעץ מוצגות, לצד אמצעי חיפוש שונים, שבע קבוצות של פריטים ארכיוניים. שלוש הקבוצות הראשונות הן ליבת האוסף. הקבוצה הראשונה כוללת את כל המסמכים הנוגעים למחנות ריכוז, גטאות, בתי סוהר ומחנות גירוש, והיא מסודרת באופן פנימי על פי מקום המעצר וקבוצות נושאות שונות. הקבוצה הראשית השנייה בעלת השם המסורבל למדי כוללת, במלים פשוטות, רשימות, תיקים וכרטסות לגבי עובדי כפייה זרים ואחרים, שחיו בגרמניה הנאצית בזמן המלחמה. הקבוצה הראשית שלישית כוללת את כל המסמכים לגבי ניצולי שואה ששחררו, רישום והגירה של עקורים, אבל גם מסמכים לגבי החיפוש, בעיקר אחר ילדים.

ברצוננו להדגיש בנוסף גם את הקבוצה השישית, שכוללת את המסמכים של שירות האיתור הבינלאומי או ארכיוני ארולזן, ביניהם כמעט 3 מיליון תיקי אירוע, מה שמכונה תיקי איתור/תיעוד, עם כל התכתובת הנוגעת לנרדפי הנאצים מאז 1946.

ארכיונים מסודרים בדרך כלל לפי המבנה הארגוני של המוסד שמסר אותם, למשל לפי משרדים. כפי שניתן לראות בדוגמה של מחנה הריכוז בוכנוואלד, עקרון המוצאות נזנח כאן. במקום זה סודרו הפריטים על פי עקרון הרלוונטיות או הנושא, ששירת את המטרה של שירות האיתור הבינלאומי, כדי לאפשר למצוא מהר ככל האפשר מידע הקשור לאדם מסוים. מבני התיקים המקוריים, מה שמכונה מוצאות, עברו שינוי בארולזן. מסמכים שונים לגבי אנשים ספציפיים שויכו לכרטסות גדולות בסדר אלפביתי. רשימות עם שמות של מספר אנשים, וכן מסמכים ענייניים ללא שמות, סודרו בסדרת תיקיות על פי העניין שבו הם עוסקים. כמו כן קובצו יחד מוצאות שונים, לעתים קרובות גם מסמכים מקוריים ועותקים שלהם שהגיעו מארכיונים אחרים. לייחודיות זו יש חשיבות עבור החיפוש ב-OuSArchiv.

כפי שכבר אמרנו, ניתן לנווט דרך עץ הארכיון באמצעות לחיצה כפולה או לחיצה על סימן הפלוס (+), כדי לפתוח את השכבה הבאה מתחת. כך גם לגבי אחסון המסמכים, כפי שאנו מכירים מן המחשב האישי. והסידור מחקה במידת מה גם את המעברים בין מדפי ארכיון כדי להגיע לפריטים ותיקיות מסוימים.

ברגע שבמקום סמל התיקיה מופיע סמל הכרטסת, סימן שהגענו לשכבה התחתונה בחלק זה של אוסף הפריטים. כדי לפתוח חלק מעין זה, יש ללחוץ שוב לחיצה כפולה. פעולה זו תגרום לפתיחה של אוסף הפריטים הספציפי בחלון חדש. מכל מקום, הגיוני לבצע ניווט כזה בעץ הארכיון רק אם יש עניין בחיפוש יסודי או בבדיקה ממוקדת של תחום מאוד ספציפי בארכיון (למשל במקרה של חיפוש שמי, ראו סרטון מס' 5).

חלופה נוספת להצגה של עץ הארכיון בתור עץ תיקיות היררכי היא מה שמכונה Description View (תצוגת תיאור). ניתן להגיע אליה בצורה פשוטה דרך "תצוגה" בתפריט.

תצוגת התיאור כוללת, במקום שכבות התיקיות, את התיאור הארכיוני של הפריטים והאוספים החלקיים הכלולים בהן. תצוגה זו דומה לשימוש בסקירת הפריטים וספרי הרשומות בארכיונים המסורתיים. מבחינת שירות האיתור הבינלאומי, קודמם של ארכיוני ארולזן, לא הייתה משמעות לקישור תיאורים אלו לפריטים לצורכי חיפוש. רק לפני שנים מעטות קושרו הפריטים בדיעבד לתיאורים האמורים. לפיכך, קיימים עדיין פיגורים רבים בהשלמת המידע.

אף על פי כן, תצוגה זו מעניקה סקירה כוללת טובה יותר של תוכן הפריטים הבודדים, וגם אפשרות לבצע חיפוש ראשוני בתיאורים הארכיוניים. התוצאות יודגשו בצבע, וניתן יהיה לפתוח אותן גם בצורה ממוקדת.

וכך אנו מגיעים לנושא של הסרטון הבא, החיפוש הנושאי, השימוש במסכת החיפוש והסבר לגבי שכבות הקישור השונות.

3. חיפוש נושאי, שימוש במסכת החיפוש

ברוכים הבאים לסרטון ההדרכה! זהו חלק מס' 3 בסדרת הדרכות לגבי החיפוש ב-OuSArchiv, האוספים הדיגיטליים של ארכיוני ארולזן - מרכז בינלאומי אודות רדיפות הנאצים. בארכיוני ארולזן שמור האוסף המקיף בעולם של מידע לגבי קורבנות רדיפות הנאצים. בסרטון זה נסביר, באמצעות Simple search (חיפוש פשוט), את מסכת החיפוש, תצוגת התוצאות ושלושת אופני הקישור של המסמכים בארכיוני ארולזן.

בסרטון הקודם כבר ראינו כיצד ניתן לחפש תיאור של פריטים בעץ הארכיון על ידי בחירה בתצוגת התיאור. החיפוש בפועל, לעומת זאת, נמצא בחלון האמצעי של OuSArchiv. ניתן לבחור בין ארבע מסכות חיפוש. תחילה נדבר על Simple search, (חיפוש פשוט) שהוא גם החיפוש המקיף ביותר. נחפש, לצורך דוגמה, חומר על העיר קאסל. לשם כך נזין את המונח ונלחץ על אישור (Enter) או על חץ ההתחלה הירוק. מי שמעוניין לדעת יותר על מסכת החיפוש ואופן השימוש בפעולות החיפוש, יוכל למצוא מאחורי הלחצן "עזרה" קובץ PDF הכולל הסברים

בשלב הבא נגיע לתצוגת התוצאות, עם שלושה אופני קישור למסמכים שבארכיוני ארולזן: הזנת תכונות בשכבת המסמכים, זיהוי המסמך בסריקה אופטית (OCR) ותיאור ארכיונאי בשכבת הפריטים או התיקים. התוצאות בתחומים אלו יוצגו בשקופית נפרדת. המידע המשוך יימצא בחלון העגינה.

ה-Matches within attributes (תוצאות על פי תכונות) כוללות מידע שנרשם לגבי המסמכים הספציפיים במסד הנתונים של הארכיון. מבחינת שירות האיתור הבינלאומי, זה היה אופן הקישור החשוב ביותר כבר שנים רבות. תחת הכותרת "תכונות" נוכל למצוא פריטים כגון שמות או מקומות, נתונים לגבי מאפייניו של אדם כלשהו כגון אזרחות או דת, הפניות לתיקים ישנים בארכיון, וכן מידע נוסף, לעתים ספציפי לפריט עצמו.

ה-Matches within associated notes (תוצאות על פי טקסטים משויכים) יכללו תוצאות שלא עברו עיבוד נוסף, ולפיכך יופיעו כטקסט מסריקות אופטיות (OCR) של מסמכים, שכולל לעתים קרובות שגיאות רבות. סריקה אופטית בוצעה, מכל מקום, רק בחלק מן המסמכים, כלומר בכאלו שאינם כוללים שמות פריטים. בחלון העגינה "טקסט", התוצאה הרלוונטית תודגש בצבע.

אופן הקישור השלישי הוא תיאור ארכיוני של הפריטים והתיקים. כתיבת התיאור נעשתה על ידי ארכיוני ארולזן, בהתאם לתקן הארכיוני הבינלאומי ISAD-G. כל הטקסט התיאורי נסרק בחיפוש, וגם כאן התוצאות המתאימות יודגשו בצבע. ארכיוני ארולזן פועלים במרץ להפיק תיאורים של כל האוספים. מכיוון שמבחינת שירות האיתור הבינלאומי לא הייתה משמעות לאופן קישור זה בתור אמצעי חיפוש לאורך השנים, קיימים עדיין פערי קישור רבים. החיפוש הפשוט מכסה, נוסף על כך, אמצעי עזר שונים וכן פריטים שהדיגיטציה שלהם טרם הושלמה. אם יש לכם שאלות הקשורות לסרטון זה, או אם אתם מעוניינים לעיין בפריטים, פנו אל האחראי באולם הקריאה

לצד החיפוש הפשוט מוצעות ב-OuSArchiv שלוש מסכות חיפוש נוספות, שניתן לפתוח באמצעות לחיצה ימנית. Special search in attributes (חיפוש תכונות מיוחד) מועיל מאוד במקרה של חיפוש ממוקד בכל הפריטים אחר תכונה מסוימת, או אם ברצונכם לסנן אוסף מסוים בצורה מעמיקה יותר.

חיפוש מיוחד אחר תיאורים ארכיוניים בשכבת הפריטים והתיקים מסייע באותה מידה. לבסוף, ניתן למצוא מסמכים לפי מספר הזיהוי שלהם על ידי חיפוש אחר מס' הזיהוי מוצג תמיד ב-OuSArchiv בצד שמאל למטה. זה יכול לסייע, למשל, אם ברצונכם לעיין במסמך שצוטט בטקסט מחקרי.

מכיוון שלעתים קרובות מתקבל בחיפוש מספר גדול מאוד של תוצאות, עקב ההיקף הנרחב של ארכיוני ארולזן, ניתן להגביל אותו מראש באמצעות לחצן האפשרויות.

ניתן להגביל את החיפוש גם לחלק מסוים של האוסף, כגון שכבות קישור ספציפיות. כפי שראינו, המסמכים שנמצאו יוצגו בתצוגת התמונות מתחת לרשימת התוצאות. ניתן לצפות ישירות במסמכים כאן או לעיין בהקשר בו הם נמצאים באוסף הארכיון. לשם כך יש ללחוץ לחיצה ימנית על התוצאה המבוקשת ברשימת התוצאות, ולבחור את Display result in a new archive window (הצג תוצאה בחלון ארכיון חדש). בסרטון ההדרכה הבא בסדרה זו יוסבר כיצד לנווט בין הפריטים, לעיין במסמכים ולשמור אותם.

4. ניווט בספריות ותיקים, תצוגה מקדימה, שמירה

ברוכים הבאים לסרטון ההדרכה! זהו חלק מס' 4 בסדרת הדרכות לגבי החיפוש ב-OuArchiv, האוספים הדיגיטליים של ארכיוני ארולזן - מרכז בינלאומי אודות רדיפות הנאצים. בארכיוני ארולזן שמור האוסף המקיף בעולם של מידע לגבי קורבנות רדיפות הנאצים. בסרטון זה נציג בפניכם כיצד לנווט בין הפריטים באוספי הארכיון, לעיין בתוכן התיקים ולשמור מסמכים בודדים

כדי לפתוח אוסף חלקי, ניתן ללחוץ לחיצה כפולה על האוסף בעץ הארכיון בצד שמאל, או ללחוץ לחיצה ימנית על תוצאה ברשימת התוצאות של החיפוש, ואחר כך לבחור את Display result in a new archive window (הצג תוצאה בחלון ארכיון חדש) לצורך ניווט בין האוספים חשוב לבצע הבחנה, מחד בין סדרות התיקים ומאידך בין הכרסות או אוספי תיקי האירועים. לבסוף, מסמכי העצורים הספציפיים ממחנות הריכוז, למשל, מסודרים בסדר שמי אלפביתי, ובעת פתיחת האוסף מופיע שדה להזנת השם. לפי השם או חלק ממנו שהוזן, תופיע רשימת תוצאות. בחלון העגינה Preview (תצוגה מקדימה) ניתן להציג סקירה כללית של התוכן. מעבר לכך קיימים גם חלונות עגינה נוספים שמוצג בהם מידע משלים, ואותם כבר הכרנו. לעומתם, באוספים עם סדרות תיקיות יוצג לאחר פתיחה בלחיצה כפולה מבנה שדומה לזה של עץ הארכיון עצמו. כאן ניתן לנוע בלחיצת עכבר עד למיקום המבוקש, כגון תיק מסמכים, ולצפות שם בתמונה הספציפית. מכל מקום, לסריקה טובה יותר של הספרייה, אבל גם לשם שמירה מאוחרת יותר של תוכנה, יש להעלות את תוכן התיקיה המלא באופן ישיר בתצוגה המקדימה. לצורך כך יש ללחוץ לחיצה ימנית על התיקיה, ואחר כך לבחור את Display thumbnails of this folder (תמונות ממוזערות).

לחיצה אחת מספיקה לצורך הבחירה של מסמך בתצוגה המקדימה. בתצוגת התמונות ניתן להקטין או להגדיל לפי הצורך את המסמך שנבחר, בעזרת גלגלת העכבר או הלחצנים בכותרת. ניתן, במידת הצורך, לסובב את המסמך, ואף להציג את צידו האחורי. ניתן גם לשנות את צבעי המסמך כדי לשפר את התמונה ולהקל על קריאתו.

שמירת המסמך ב-OuArchiv מבוצעת באמצעות לחצן ההדפסה, שמפיק גרסת PDF של המסמך. לאחר מכן ניתן יהיה לבחור את העמודים המבוקשים בתצוגה המקדימה.

ניתן לעשות זאת על ידי לחיצה על אחת מתיבות הסימון שמתחת למסמכים בתצוגה המקדימה או בחירה של כל הדפים או של תחום דפים מסוים בראש התצוגה המקדימה.

בזמן הפקת PDF ניתן להזין טקסט, אם אתם יכולים להפיק מכך תועלת. הטקסט יופיע בשוליים התחתונים של מסמך ה-PDF. בכל מקרה, ניתן גם להשאיר את שדה הטקסט ריק. לאחר מכן תוכלו לשמור את קובץ ה-PDF במחשב. בזמן הביקור באולם הקריאה של ארכיוני ארולזן תיפתח עבורכם תיקייה אישית במחשב. תוכן התיקיה האישית יועתק עבורכם בסיום הביקור אל החסן USB נייד. כדי להקל על השייך של מסמך ה-PDF מאוחר יותר ולאפשר, למשל, ציטוט נכון שלו בפרסומים, בשוליים התחתונים מצוינים באופן אוטומטי המספר הארכיוני ומס' זיהוי המסמך.

5/8

עכשיו אתם מחזיקים בידע בסיסי לגבי העיון באוספים של ארכיוני ארולזן וחיפוש ב-OuSArchiv באמצעות מילות מפתח. בסרטון הבא יבא הסבר הדרגתי של אופן החיפוש אחר אדם ספציפי באמצעות הכרסת השמית המרכזית.

5. חיפוש אנשים בכרסת השמית המרכזית

ברוכים הבאים לסרטון ההדרכה! זהו חלק מס' 5 הדרכות לגבי החיפוש ב-OuSArchiv, האוספים הדיגיטליים של ארכיוני ארולזן - מרכז בינלאומי אודות רדיפות הנאצים. בארכיוני ארולזן שמור האוסף המקיף בעולם של מידע לגבי קורבנות רדיפות הנאצים. בסרטון זה נראה כיצד ניתן לבצע חיפוש אנשים באמצעות הכרסת השמית המרכזית.

הקמת הכרסת השמית המרכזית, שתיקרא להלן ZNK, החלה זמן קצר לאחר סיום המלחמה, ואליה הועבר מידע מתוך שאילתות חיפוש. בזמן חיפוש בכרסת אמורות להופיע כרטיסיות שאלה של מחפשים המתאימות לכאלו שמחפשים אותם בצמידות בזה אחר זה: *Meeting of Cards*. על כל פנים, לעתים קרובות לא היה *Meeting*, משום שנעדרים רבים לא הגישו שאילתה או כבר לא היו בין החיים. לכן הוכנסו במהירות גם פרטי מידע ממסמכים אל כרטיסיות המידע, וגם הם נכללו בסידור הפנימי. כך הפכה ה-ZNK למפתח הארכיון. היא כוללת יותר מ-50 מיליון כרטיסיות לגבי יותר מ-17.5 מיליון בני אדם. בהתבסס על מערכת האלפבית הפונטית, נמצאים פרטי מידע לגבי אותו אדם בזה אחר זה בכרסת - בלא קשר לאופן כתיבת שמו או למקום האחסון של המסמך עצמו בארכיון. ה-ZNK נסרקה כבר בשנים 1998-99.

ב-OuSArchiv נמצאת ה-ZNK תחת מספר פריט 0.1 בעץ הארכיון. החיפוש מתחיל כאן, בהזנה של שם משפחה ושם פרטי. תאריך הלידה יכול להישאר ריק. לאחר הלחיצה על לחצן ההתחלה (START), המערכת תשאל באיזה סוג פונטיקה יש להשתמש. בדרך כלל יש לבחור את האפשרות הכוללת את התוספת DB (מדד נתונים). לעתים קרובות זוהי גם האפשרות היחידה שניתן לבחור. אם קיימות מספר אפשרויות, מומלץ, ליתר בטחון, לבדוק את כולן. לאחר הלחיצה על לחצן ההתחלה (START) יוצגו שני שדות התאמה. בחלק העליון נמצא Objects in sequence order (אוסף פריטים ממוינים). אלו הן סריקות של הכרטיסיות כפי שובצו ב-ZNK בשנים 1998-9. אולם עקב הכמות הרבה רק חלק מהכרטיסיות זכו להיכנס לאינדקס, במרווחים מסוימים ביניהן, והן משמשות אותנו כסימניות מוצא לחיפוש. יש לדפדף בין סימניות המוצא באופן ידני, בעזרת המקלדת. הכרטיסיות מסודרות בסדר פונטי אלפביתי לפי שם משפחה, אחר כך בסדר עולה לפי שם פרטי, ואחר כך בסדר עולה לפי תאריך לידה. כרטיסיות ללא תאריך לידה יופיעו תמיד ראשונות בסידור הפנימי לפי שם פרטי. בכרטיסיות שניתן לראות כאן מדובר, במרבית המקרים, לא במסמכים האמיתיים לגבי האדם אלא בהפניה למיקום שבו המסמכים שמורים בארכיון.

בחלק התחתון מוצגות רשימות תוצאות נוספות. מספר הפריט 0.1 מייצג, מצד אחד, את הפניות שנוספו לאחר 1999 רק באופן דיגיטלי. מצד שני הוא כולל, גם במקרה זה בסדר פונטי אלפביתי, את כל המסמכים שהפרטים האישיים הכלולים בהם כבר נרשמו במאגר הנתונים של הארכיון. הודות לתהליך המיפתוח (indexing) המתמיד של המסמכים, חלק זה גדל מדי יום ומייתר בהדרגה את כרטיסיות הפרטים שבחלק העליון. זאת, מכיוון שניתן למצוא כאן את המסמכים גם בלי לבצע מעקף דרך כרטיסיות הפרטים, ובמקרה הצורך אף לשמור את המסמכים עצמם.

לכן, אם אתם מעוניינים למצוא את כל המסמכים לגבי אדם מסוים, מומלץ תמיד לבצע תחילה בדיקה בחלק התחתון ולעבור על כולו. אם נחפש למשל את אנדרו אברמוביץ', נמצא כאן קישור ישיר, מצד אחד, למסמכים של העצור ממחנה הריכוז בוכנוואלד. מצד שני נמצא גם הפניה דיגיטלית, במסגרת התכונות, לתוצאה באוסף הפריטים של בוכנוואלד.

6/8

לאחר שמירת המידע הזה ניתן לגשת לחלק העליון בכרטיסיות ההפניה של ZNK, ולחוץ או לדפדף עד למציאת המקום הנכון. לגבי מסמכים ללא תאריך לידה, ניתן להשתמש לצורך זיהוי האנשים גם במספר העציר. כרטיס זה מפנה גם למסמך באוסף של מחנה הריכוז בוכנוואלד. יש לבצע בארכיון הדיגיטלי חיפוש ידני של נתונים כגון חתימה, תיקייה או עמוד.

כרטיסיות ההפניה הבאה תפנה אל מסמכי העצור הספציפי אנדור אברמוביץ', שאליהם כבר קושרנו באופן ישיר בחלקה התחתון של ה-ZNK. תהליך המיפתוח יותר כרטיסייה זו, וניתן להתעלם ממנה. כרטיסיות הפניה נוספות מפנות לתוצאות אחרות באוסף מקיף מאוד לגבי מחנה הריכוז בוכנוואלד, הכולל גם חומר לגבי מחנות החוץ. ההפניה האחרונה היא למסמך שלפיו הועבר אנדור אברמוביץ' בינואר 1945 מבוכנוואלד אל ברגן-בלזן. לא קיימות עוד הפניות לגבי מה שעלה בגורלו לאחר מכן.

הייחוד קיים ב-ZNK אצל כ-3 מיליון בני אדם, שלגביהם קיים בארכיון תיק תיעוד/מעקב (TD) - זאת ניתן לראות על פי המספור של חלק האוסף 6.3.3.2. כאשר מגיעה לשירות האיתור הבינלאומי שאילתה ראשונה לגבי אדם מסוים, נפתח תיק מסוג זה, שבו נאספות גם כל התכתובות המאוחרות יותר לגבי אותו אדם. כמו כן, כל כרטיסיות ההפניה לגבי אותו אדם נלקחות מן ה-ZNK ומצורפות לתיק. ב-ZNK עצמה נותרת רק כרטיסיות השאילתה עם הפניה למספר תיק התיעוד/מעקב (TD). כרטיסיות ההפניה המקוריות הנוגעות לאדם זה שהיו ב-ZNK, וכן תיק התיעוד/מעקב (TD), נסרקו מאוחר יותר וקושרו כאסמכתה לרשומה בחלק התחתון. ניתן לזהות רשומה זו באמצעות מספר חלק האוסף 0.1. כרטיסיות ההפניה נמצאות תחת הלשונית "הפניות"

הקושי הגדול ביותר בעבודה עם ה-ZNK הוא למצוא באופן עצמאי את המסמכים על סמך כרטיסיות ההפניה שעדיין לא קושרו לאינדקס. זאת, משום שלא רק שקיימים עשרות סוגים שונים של כרטיסיות הפניה, שבהן נעשה שימוש בתקופות שונות, אלא גם משום ששיטת החתימה בשירות האיתור הבינלאומי השתנתה פעמים רבות וכתוצאה מכך נתונים ישנים לגבי מיקום אינם תואמים עוד את הסדר הארכיוני הנוכחי.

כאמצעי סיוע וכולו לעיין במדריך למשתמש של OuSArchiv, שיעזור לקשר את הכרטיסיות השונות על סמך סריקה אופטית אל אוספי הארכיון המתאימים והמסמכים הכלולים בהם. אולם על אף זאת, חיפוש אנשים ב-ZNK הוא פעולה מסובכת - אסור לשכוח שמדובר בכלי עבודה פנימי שפותח לאורך שנים ארוכות על ידי שירות האיתור הבינלאומי.

לכן, אל תהססו לפנות לעזרתם של עובדי/ות אולם הקריאה המנוסים בארכיוני ארולזן או לבעלי רשיון שימוש בתוכנה. קושי נוסף יכול להתעורר, למשל, כאשר חסרים לכם פרטים מזהים מסוימים. לשם כך קיימות דרכי חיפוש נוספות ב-ZNK, שהעובדים/ות באולם הקריאה ישמחו לתת לכם הסבר לגביהן.

6. חומר על יהודים נרדפים ועקורים

ברוכים הבאים לסרטון ההדרכה! זהו החלק השישי והאחרון בסדרת ההדרכות לגבי חיפוש ב-OuSArchiv, האוספים הדיגיטליים של ארכיוני ארולזן - מרכז בינלאומי אודות רדיפות הנאצים. בארכיוני ארולזן שמור האוסף המקיף בעולם של מידע לגבי קורבנות רדיפות הנאצים. בסרטון זה נראה כיצד ניתן לחפש בכל הארכיון חומר על קורבנות וניצולי שואה יהודים.

כפי שברור מן הסרטון הקודם, האוספים בארכיוני ארולזן מסודרים בקבוצות אוספים שונות על פי נושאים. נוסף על כך, שכבות הקישור אינן אחידות. מי שאינו מחפש חומר על אדם מסוים או אנשים בעלי שם מסוים, ומשתמש בכרטיס השמות המרכזית (ZNK), ימצא חומר על קורבנות וניצולי שואה יהודים בכל רחבי הארכיון ובדרכי חיפוש שונות. בסרטון זה נציג את הדרכים השונות.

הדרך הראשונה עוברת דרך עץ הארכיון אל אוספים הכוללים באופן כמעט בלעדי חומר לגבי יהודים ויהודיות. לעתים עדיין לא כל האוסף מקושר ברמה שמאפשרת להגיע למטרה באמצעות מסכת החיפוש.

אחדים מן החשובים ביותר באוספים אלו נמצאים בקבוצה 1.2.1, הכוללת מקורות שונים לגבי הגירושים.

דוגמה נוספת היא אוספים בקבוצה 1.2.4, כלומר כרטסת ההתאחדות הארצית של היהודים בגרמניה, וכן אוסף גדול יותר של כרטיסיות ממועצת היהודים של אמסטרדם (יודסה ראט פור אמסטרדם).

רק בתקופה שלאחר המלחמה נאסף החומר באוסף 1.2.5.1 - רשימות התושבים היהודיים בערים והקהילות של גרמניה בשנות ה-30 וה-40, שמתוכן הורכב האוסף בשנות ה-50, לבקשת שירות האיתור הבינלאומי, על סמך מסמכי רישום התושבים.

עותקים ממסמכים משמעותיים של רשויות הרייך וגופים אחרים האחראים לרדיפות, שהגיעו מארכיונים אחרים, נמצאים בקבוצת האוספים 1.2.7.1

לצידה כוללת קבוצת האוספים 1.1.1 מחנות וגטאות של אוספים חלקיים שונים לגבי מקומות מאסר שבהם נכלאו אך ורק או כמעט אך ורק יהודים, ושמהם הם נשלחו או שבהם הם נרצחו.

חומר הנוגע אך ורק לניצולי שואה יהודים ניתן, מכל מקום, למצוא גם באחדים מן האוספים הנוגעים לעקורים לאחר סיום המלחמה, כמו למשל בכרטסת 3.1.3.1 של מהגרים שמקורה במשרדי הג'וינט (AJDC) בפריז.

או האוסף הנרחב של תיקי מחלה ממחנה העקורים פורנוואלד (Föhrenwald) במספר 3.1.2.12

דרך חיפוש נוספת היא חיפוש פשוט, כמו למשל חלק המילה "יהוד*". כאן יבוצע חיפוש בכל המידע המשלים מכל האוספים, והיקף

התוצאות שיתקבלו יהיה בהתאם לכך: יותר מ-520,000 תוצאות בתכונות, יותר מ-27,000 תוצאות ישירות בטקסטים ממסמכים ויותר מ-2,600 תוצאות בתיאורים ארכיוניים.

אף על פי כן, עדיין לא כיסינו את כל האוספים הכוללים מידע על יהודים ויהודיות. כך, למשל, החיפוש אחר המונח "ישראלי*", או אחר מקום הקשור ישירות להיסטוריה של רדיפות היהודים או של העקורים היהודיים, יניב חומר נוסף על האמור לעיל.

לשם ניווט ממוקד בארכיון מומלץ, מכל מקום, להגביל את החיפוש. לשם כך ניתן להשתמש ב-Special search in attributes (חיפוש מיוחד לפי תכונות). באמצעות מסכת חיפוש זו ניתן לחפש גם באופן גורף בכל האוספים וגם בחלקים מסוימים. במקרה הצורך ניתן לבצע סינון נוסף של אוספים אלו.

דוגמה לכך היא אוסף תיקי Care and Maintenance של ארגון הפליטים העולמי מגרמניה, באוסף 3.2.1.1. מומלץ לבדוק, בהמשך, כיצד נרשם המידע לגבי יהודים ויהודים מבחינה ארכיונית. כאן יניב החיפוש יותר מ-19,000 תיקי אירוע הנוגעים ליהודים.

דוגמה נוספת נוגעת לאוספים הכוללים חומר לגבי מבצעי חיפוש זרים של בעלות הברית לאחר סיום המלחמה. כאן חיפשו האמריקאים בעיקר אחר ראיות לגורלם של היהודים הגרמנים. החיפוש מבוצע כאן באמצעות השדה Nationality (אזרחות האנשים שאחריהם מחפשים). כאן מניב החיפוש יותר מ-45,000 תוצאות.

הדוגמה השלישית, ולבטח המקיפה מכולן, היא תיקי ההתכתבויות של שירות האיתור הבינלאומי, מה שמכונה "תיקי התיעוד/מעקב (TD)", שבהם ניתן לחפש לפי פרטי השאלות הרלוונטיות כפי שנאספו בכרטסת השמית המרכזית. כאן נמצא ליד התכונה "דת" גם סמל בשדה "מספר תיעוד/מעקב" כדי להגביל את החיפוש לתיק זה בלבד. בתוצאות נקבל יותר מ-314,000 רשומות, המפנות כל אחת אל תיק תיעוד/מעקב של נרדף יהודי.

באמצעות תכונות נוספות ניתן להגביל את כמות התוצאות. אפשרות סינון חשובה היא השדה Information on persecution and fate (נתוני הרדיפה והגורל). אם נבצע סינון של התיקיות על פי חלק המילה %בוכנוו%, נקבל יותר מ-11,000 תיקי התכתבות הנוגעים ליהודים וכוללים התייחסות למחנה הריכוז בוכנוואלד.

Arolsen Archives

International Center
on Nazi Persecution

8/8

על אף אפשרות חיפוש זו וכמות התוצאות הגדולה, במקרים רבים, עקב מצב הקישוריות הנוכחי, היא עדיין אינה מובילה לאפשרות עיון ידנית באוספים שנסרקו. רוב האוספים הכוללים מסמכי עצורים ממחנות הריכוז, כמו למשל בוכנוואלד, שבהם עשרות אלפי מסמכים הנוגעים לעצורים יהודיים, מקושרים בינתיים רק על פי פרטים אישיים. לכן, לצורך עיון ידני מוכוון מטרה ומדויק יותר מומלץ להשתמש בחיפושים המתוארים למעלה, כגון רשימת תוצאות. כתכנון עתידי, ארכיוני ארוזן פועלים ליצור לא רק קישורים בצורה מעמיקה יותר, אלא גם ממשקים לייצוא נתונים. כך יתאפשר למשתמשים לבצע את ההתאמות, המבוצעות כיום באופן ידני בין נתונים ממספר אוספים, גם בצורה אוטומטית - או להתאים נתונים ארכיוניים גם לרשימות שמיות פרטיות וכך לחפש חומר על קורבנות וניצולי שואה יהודים או אפילו על קבוצות נרדפים בצורה מדויקת יותר.